

Suomen Hyötytuuli Oy:n merituulivoiman demonstraatiohanke

Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annettiin 12. helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukiväline (RRF) on osa Next Generation EU –elpymisvälinettä, jonka tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden elpymistä koronaviruspandemiasta. Samalla tavoitteena on tehdä EU:n talouksista kestävämpiä, selviytymiskykyisempiä ja valmiimpia vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen haasteisiin.

Saadakseen rahoitusta elpymis- ja palautumistukivälineestä jäsenvaltioiden tuli esittää kansallinen elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRP). Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma toimitettiin Euroopan komissiolle 27. toukokuuta 2021. Komissio julkisti myönteisen arvion suunnitelmasta 4. lokakuuta 2021 ja EU:n neuvosto hyväksyi suunnitelman 29. lokakuuta 2021.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma on osa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa, jolla tuetaan pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua. Suomen kestävän kasvun ohjelma tukee laajasti myös Pariisin ilmastopimuksen, Euroopan vihreän kehityksen ohjelman sekä EU:n ja Suomen hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista.

Suunnitelma jakautuu neljään pilariin seuraavasti: vihreä siirtymä, digitalisaatio, työllisyys sekä sosiaali- ja terveydenhuolto. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukainen energiainvestointien tukiohjelma (RRF-energiainvestointituki) kuuluu vihreään pilariin, jonka tavoitteena on tukea talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista.

Pilarit jakaantuvat edelleen toimenpiteisiin. RRF-energiainvestointituki kattaa yhteensä neljä elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaista toimenpidettä. Suomi tekee kerran vuodessa komissiolle maksupyynnön perustuen valmistuneisiin toimenpiteisiin ja niiden välitavoitteisiin.

RRF-energiainvestointituki

Tukiohjelman tavoitteena on edistää Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia energiainvestointi- ja energiainfrastruktuurihankkeita, joilla vähennetään Suomen kasvihuonekaasupäästöjä ja jotka tukevat Suomen hiilineutraalisuustavoitteita. Tavoitteena on myös vähentää uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian teknologisia ja taloudellisia riskejä muun muassa vetyhankkeissa ja uuden energiateknologian hankkeissa.

RRF-energiainvestointituki on kohdistettu seuraaviin Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisiin investointeihin (toimenpiteisiin):

1. Energiainfrastruktuuri-investoinnit
2. Investoinnit uuteen energiateknologiaan

3. Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen
4. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen.

Energiatukimomentilta 32.20.41 on varattu erillinen myöntövaltuus jokaiselle yllä mainitulle investointityypille. Vuoden 2022 talousarviossa myöntövaltuutta varattiin energianinfrastruktuuri-investoinneille 154,35 miljoonaa euroa, uuden energiateknologian käyttöönotolle 124,35 miljoonaa euroa, vähähiiliselle vedylle ja hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen 127 miljoonaa euroa sekä teollisuuden prosessien sähköistämiseksi ja vähähiilistämiseksi 47,5 miljoonaa euroa. Vuodelle 2023 on varattu lisäksi 30 miljoonaa euroa uuden teknologian käyttöönotolle.

Tuen myöntäminen perustuu valtioneuvoston asetukseen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia energiainvestointeja vuosina 2022-2026 koskevasta tuesta (VNA 1112/2021, RRF-energiainvestointitukiasetus). RRF-energiainvestointituella rahoitettavien hankkeiden tulee valmistua viimeistään 30.6.2026.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi toimittamaan RRF-energiainvestointitukihakemukset 4.3.2022 mennessä. Hakemuksia jätettiin 86. Hakemusten perusteella tukea haettiin yhteensä noin 1,65 miljardia euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön haun lisäksi RRF-energiainvestointitukea voidaan myöntää Euroopan yhteistä etua koskeviin tärkeisiin vetyhankkeisiin (ns. vety-IPCEI), joiden tukemisen Euroopan komissio on erillisen ilmoituksen perusteella hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi. Näille hankkeille on erillinen hakuprosessi.

Määräaikaan mennessä työ- ja elinkeinoministeriöön jätettyjä tukihakemuksia arvioitiin vertailemalla hankkeiden vaikuttavuutta hankemuotokohtaisesti Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arviointiperusteita ovat olleet energia- ja päästövaikutukset, kustannustehokkuus, toteutettavuus, hankkeisiin sisältyvän teknologian uutuusarvo, teknologian tai hankkeen monistettavuus sekä hankkeiden muut vaikutukset. Lisäksi tuettavien hankkeiden täytyy olla ei merkittävää haittaa –periaatteen ja muiden asetuksissa määritettyjen ehtojen mukaisia. Hankkeiden arviointi ja vertailu perustuvat kokonaisuudelle. Kokonaisuudessa haettu tukisumma on selvästi suurempi kuin jaettavissa oleva myöntövaltuus.

Ensimmäiset tukipäätökset RRF-energiainvestointituesta tehtiin 4.10.2022 ja 15.12.2022. Uuden energiateknologian käyttöönoton hanketyypistä on myönnetty seitsemälle hankkeelle yhteensä noin 85,5 miljoonaa euroa, vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen hanketyypistä kahdelle hankkeelle yhteensä noin 65,6 miljoonaa euroa, energianinfrastruktuurihanketyypistä seitsemälle hankkeelle yhteensä noin 52,1 miljoonaa euroa ja teollisuuden prosessien sähköistämisen ja vähähiilistämisen hanketyypistä on myönnetty kuudelle hankkeelle yhteensä 15,7 miljoonaa euroa. Vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen hanketyypistä siirrettiin 61,37 miljoonaa euroa Business Finlandille, joka myönsi tukea kahdelle vety-IPCEI-hankkeelle 21.12.2022.

Vuonna 2023 RRF-energiainvestointitukivaltuutta on käytettävissä vuoden 2022 käyttämättä oleva valtuuden osuus sekä vuoden 2023 valtuus. Uuden energiateknologian hanketyypin on myöntövaltuutta käytettävissä 68,8 miljoonaa euroa, energianinfrastruktuurin hanketyypille 102,2 miljoonaa euroa ja teollisuuden sähköistämisen ja vähähiilistämisen hanketyypille 31,8 miljoonaa euroa. Vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen hanketyypin valtuus käytettiin kokonaisuudessaan vuonna 2022.

Hankkeen kuvaus

Suomen Hyötytuuli Oy suunnittelee kahden noin 15 MW merituulivoimalan rakentamista Porin Tahkoluotoon. Investointi on tarkoitus toteuttaa suunnitteilla olevan Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen hankealueelle.

Investointi koostuu kahdesta turbiinista, sähköliittymästä, sähköasemasta sekä perustusten ja kaapelointien rakentamisesta. Voimaloiden yhteenlaskettu teho olisi 29,4 MW ja tuotanto noin 109 GWh sähköä vuodessa.

Hankkeen uutuusarvo perustuu perustusten rakenteiden optimointiin voimalaitoskohtaisesti, jäätyvien meriolosuhteiden ja voimaloiden rakennuspaikkojen syvyyden huomioimiseen sekä merituulivoimaloiden suureen kokoluokkaan. Vastaavan kokoluokan merituulivoimaloita tai niihin soveltuvia perustuksia ei ole Suomessa rakennettu. Hakijan toimittaman asiantuntija-arvion mukaan hankkeella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus suomalaisen merituulivoimarakentamiseen liittyvän osaamisen ja teknologian kehittämisessä.

Hankkeen merkittävimmät kustannukset kohdistuvat merituulivoimaloiden hankintaan ja asennukseen sekä voimaloiden perustuksiin.

Investointihankkeen rakentamisen on suunniteltu käynnistyvän vuonna 2024 ja valmistuvan vuoden 2025 lopussa. Hakijan mukaan investointituki on välttämätön hankkeen käynnistämiseksi.

Ympäristövaikutukset

Hakijan mukaan investointi vähentää hiilidioksidipäästöjä noin 15 400 tonnia vuodessa laskeutena Suomen sähköntuotannon keskimääräisellä CO₂-päästökertoimella.

Työllisyysvaikutukset

Hakijan arvion mukaan rakennusaikainen työllisyysvaikutus olisi 200-250 henkilötyövuotta ja hankkeen seurauksena syntyisi 2-3 uutta työpaikkaa.

Lausunnot

Investointituki ylittäisi tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EY) N:o 651/2014 artiklan 4 kohdan s) 15 miljoonan euron kynnyksarvon. RRF-energiainvestointitukiasetuksen (VNA 1112/2021) 4 §:n nojalla investointituki myönnettäisiin ehdollisena, kunnes Euroopan komissio on hyväksynyt tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi.

Yritystukineuvottelukunnalle on 21.6.2022 esitelty tiedoksi valmistelussa oleva RRF-energiainvestointihankkeiden tukipäätösten kokonaisuus. Lain 429/2016 7 §:n mukaisesti asian kiireellisyden perusteella asia annetaan jälkikäteen yritystukineuvottelukunnalle tiedoksi.

Valtion rahoitustuki

Hanke on momentin 32.20.41 Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa koskevan käyttökohteen ja alajaottelukohdan Investoinnit uuteen energiateknologiaan 32.20.41.3 mukainen. Investoinnit rahoitetaan Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukiväliseen (asetus (EU) 2021/241) kautta.

Hankkeen kokonaisinvestointikustannus on 83 581 004 euroa, johon yritys on hakenut tukea 36 500 000 euroa. Hankkeen tukikelpoiset investointikustannukset ovat 81 562 000 euroa. Tukikelpoiset investointikustannukset muodostuvat merituulivoimaloiden, meripe- rustusten ja kaapeleiden hankinnasta ja asennuksesta sekä merenpohjan muokkauksesta 70 682 000 euroa, valmistelu- ja suunnittelukustannuksista 4 300 000 euroa, sähköverkon liittymismaksusta 3 000 000 euroa, investoinnin käyttöönotosta 710 000 euroa, investoinnin seurannasta 950 000 euroa sekä muista laitteiden ja rakennusten kustannuksista 1 920 000 euroa.

Tukea myönnettäisiin 30 000 000 euroa, kuitenkin enintään 37 % hyväksyttävistä kustannuksista.

RRF-asetuksen 4 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella investointituki myönnetään ehdollisena kunnes Euroopan komissio on hyväksynyt tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tukea voidaan maksaa vasta, kun komissio on hyväksynyt tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tukea maksetaan ainoastaan toteutuneita kustannuksia vastaan hankkeen edetessä.